

'Waarom moest ik boeten voor keuze die mijn vader maakte?'

HERMAN ROSENBERG
CARLA VAN DER WAL

ROTTERDAM • De oorlog heeft ze niet eens meegemaakt, zelfs niet ontbewust. Carla van der Kruijt-Iwema (67) werd geboren in oktober 1945. En toch is een deel van haar leven verwoest door wat er vóór haar geboorte is gebeurd. Haar vader, tuinder in het Westlandse dorpje De Lier, was NSB'er. Daardoor had zij een Kaïnsteken, de bijbelse term die in dit verband vaker opduikt: een onzichtbaar brandmerk dat haar tot een uitgestotene maakte.

„Toen ik werd geboren zat mijn vader in een kamp in Rozenburg,” vertelt ze. „Mijn moeder moest het alleen zien te rooien en werd depressief. Toen mijn vader eenmaal terug was werd het niet beter.” Getraumatiseerd als hij was, gefrustreerd bovendien over de verkeerde keuze die hij had gemaakt, kreeg haar vader last van driftbuien. „Hij sloeg mijn moeder en sloot mij wel eens op in een kast. Mijn moeder verwaarloosde mij. Mijn kleren werden niet vaak gewassen. Ik mocht maar eens in de 3 weken onder de douche. Dus ik zal wel niet zo fris hebben geroken. Daarmee werd ik heel erg gepest op school. Ik werd buitengesloten.”

ROTMOF

Iets zat er niet goed bij haar thuis, dat voelde Carla wel. Maar pas toen ze een jaar of 12 was, ontdekte ze de schokkende waarheid. „Iemand schold me uit voor 'rotmof'. Een ander kind vertelde me toen dat mijn vader NSB'er was geweest. Ik schrok me kapot. Mijn moeder zei alleen maar: 'Ja dat is waar, maar hij heeft mensen nooit iets aangedaan'. Verder werd er niet over gesproken.”

Ook later bleef het verleden van haar vader als een donkere wolk boven het leven van Carla van der Kruijt-Iwema hangen. Ze trouwde en raakte zo de naam waar ze zo veel last van had gehad kwijt. Maar haar schoonouders kenden de naam die ze vroeger droeg, wisten voor welk fout verleden deze stond en droegen haar dat na. Haar schoonfamilie treiterde haar net zo vreselijk als haar dorpsgenootjes in De Lier vroeger deden.

Zowel de relatie met haar eigen ouders als die met haar schoonouders bleef Carla's hele leven zeer

Carla van der Kruijt-Iwema: 'Wat vader had gedaan, viel heel erg mee.' FOTO PIM MUL

moeizaam. Eén keer is ze zelfs door haar vader zwaar mishandeld. Ze moest psychiatrische hulp zoeken om zich staande te houden. Dat lukte. Er kwamen kinderen en kleinkinderen, op wie ze dol is. Langzaam kreeg Carla van der Kruijt-Iwema een normaal leven.

Maar de oorlog bleef knagen. „Ik wilde uiteindelijk weten hoe het zat en toen ben ik naar het Nationaal Archief gegaan,” vertelt ze. „Ik dacht dat er ik weet niet wat was gebeurd, maar dat bleek heel erg mee te vallen. Dat was heel emotioneel. Mijn vader is groepsleider van de NSB in De Lier geweest. Dat was eigenlijk zijn enige fout. Ik praat niets goed, maar er zaten ook verklaringen in het dossier van mensen die het voor hem opnamen. Hij heeft bijvoorbeeld mensen geholpen door ze voedsel te geven.”

Carla van der Kruijt-Iwema is overtuigd van het belang van het bewaren van de kilometers materiaal van het CABR.

„Het is heel goed dat deze archieven er zijn, want er zijn talloze mensen zoals ik die met een verzwegen probleem zitten. Hier kun je te weten komen wat er precies is gebeurd. Ik blijf uiteindelijk wel zitten met de vraag waarom ik zo heb moeten boeten voor de keuze die mij vader heeft gemaakt. Daarmee moet ik leren leven.”

Michel Kete-laars, archivaris bij het Nationaal Archief (l) en directeur van het Nationaal Archief Martin Berendse. 'Dit archief is meer dan een serie juridische dossiers. Het zijn kleine geschiedenissen uit elke stad en elk dorp. Achter vele deuren is wat gebeurd.'

FOTO FRANK JANSEN